

Spauda ir informacija

Europos Sąjungos Teisingumo Teismas
PRANEŠIMAS SPAUDAI Nr. 136/2020
Liuksemburgas, 2020 m. spalio 10 d.

Sprendimas byloje C-644/18
Komisija / Italija

Italija pažeidė Sąjungos teisę, reglamentuojančią aplinkos oro kokybę

Kietųjų dalelių KD₁₀ koncentracijos ribinės vertės buvo sistemingai ir nuolat viršijamos laikotarpiu nuo 2008 m. iki 2017 m.

2014 m. Europos Komisija pradėjo pažeidimo nagrinėjimo procedūrą prieš Italijos Respubliką dėl to, kad tam tikrose Italijos teritorijos zonose buvo sistemingai ir nuolat viršijamos Oro kokybės direktyvoje¹ nustatytos kietųjų dalelių KD₁₀ ribinės vertės.

Komisija nusprendė, pirma, kad nuo 2008 m. Italijos Respublika atitinkamose zonose sistemingai ir nuolat viršijo kietųjų dalelių KD₁₀ koncentracijoms taikomas dienos ir metines ribines vertes pagal Oro kokybės direktyvos 13 straipsnio 1 dalį, siejamą su jos XI priedu. Antra, Komisija kaltino Italijos Respubliką neįvykdžius įsipareigojimų, jai tenkančių pagal tos pačios direktyvos 23 straipsnio 1 dalį, siejamą su jos XV priedu, imtis tinkamų priemonių užtikrinti, kad visose atitinkamose zonose būtų laikomasi kietųjų dalelių KD₁₀ ribinių verčių.

2018 m. spalio 13 d. Komisija, nusprendusi, kad Italijos Respublikos per ikiteisminę procedūrą pateikti paaiškinimai yra nepakankami, kreipėsi į Teisingumo Teismą su ieškiniu dėl įsipareigojimų neįvykdymo.

2020 m. lapkričio 10 d. sprendimu Teisingumo Teismas, Italijos Respublikos prašymu posėdžiaudamas didžiosios kolegijos sudėties, šį ieškinį patenkino.

Visų pirma, kiek tai susiję su pagrindu, grindžiamu sistemingu ir nuolatinio tarpusavyje susijusių Oro kokybės direktyvos 13 straipsnio 1 dalies ir XI priedo nuostatų pažeidimu, Teisingumo Teismas, atsižvelgdamas į Komisijos pateiktus byloje nagrinėjamų pažeidimo laikotarpių ir zonų duomenis, pripažino šį pagrindą pagrįstu. Šiuo klausimu Teisingumo Teismas visų pirma primena, kad vien to, jog viršijamos kietųjų dalelių KD₁₀ ribinės vertės, pakanka, kad būtų galima konstatuoti pirmiau nurodytą Oro kokybės direktyvos nuostatų pažeidimą. Tačiau šioje byloje **Teisingumo Teismas konstatuoja, kad nuo 2008 m. iki 2017 m. imtinai kietųjų dalelių KD₁₀ dienos ir metinės ribinės vertės atitinkamose zonose buvo paprastai reguliariai viršijamos.** Teisingumo Teismo nuomone, tai, kad nagrinėjamos ribinės vertės tam tikrais nagrinėjamo laikotarpio metais nebuvo viršytos, tokioje situacijoje nepaneigia išvados, kad nagrinėjamos nuostatos buvo sistemingai ir nuolat pažeidžiamos. Iš tiesų pati „ribinės vertės“ apibrėžtis, įtvirtinta Oro kokybės direktyvoje, nurodo, kad, siekiant išvengti kenksmingo poveikio žmonių sveikatai ir (arba) visai aplinkai, užkirsti jam kelią arba jį sumažinti, ji turi būti pasiekta per tam tikrą laikotarpį, o pasiekus neturi būti viršijama. Be to, Teisingumo Teismas pabrėžia, kad dėl tokio konstatavimo, koks padarytas šioje byloje, neturi reikšmės tai, ar įsipareigojimų neįvykdymą lemia valstybės narės, kuriai jis priskirtinas, valios veiksmai, nerūpestingumas arba techniniai ar struktūriniai sunkumai, su kuriais ji susidūrė, nebent būtų nustatytos išimtinės aplinkybės, kurių pasekmių nebūtų buvę galima išvengti, nepaisant visų atsargumo priemonių. Šioje byloje nepavyko pateikti tokių įrodymų, todėl Italijos Respublika veltui rėmėsi oro taršos šaltinių įvairove teigdamą, kad kai kurie iš šių šaltinių negali būti jai priskirtini, kaip antai tie, kuriems įtakos turi Europos Sąjungos sektorių politika, arba tie, kurie susiję su atitinkamų zonų topografinėmis ir klimato ypatybėmis.

¹ 2008 m. gegužės 21 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2008/50/EB dėl aplinkos oro kokybės ir švaresnio oro Europoje (JOL L 152, 2008, p. 1).

Galiausiai Teisingumo Teismas neteikia jokios reikšmės Italijos Respublikos nurodytai aplinkybei, kad zonos, su kuriomis susiję Komisijos pateikti argumentai, sudaro tik ribotą visos nacionalinės teritorijos dalį. Šiuo klausimu jis pažymi, kad net ir vienoje zonoje viršytų kietųjų dalelių KD₁₀ ribinių verčių pakanka, kad būtų galima konstatuoti pirmiau nurodytą Oro kokybės direktyvos nuostatų pažeidimą.

Antra, pagrindą, grindžiamą tuo, kad nebuvo imtasi tinkamų priemonių, skirtų kietųjų dalelių KD₁₀ ribinių verčių laikymuisi užtikrinti pagal Oro kokybės direktyvos 23 straipsnio 1 dalies, vertinamos atskirai ir kartu su šios direktyvos XV priedo A skirsniu, reikalavimus, Teisingumo Teismas taip pat pripažino pagrįstu. Šiuo klausimu jis primena, kad, remiantis šiomis nuostatomis, jei minėtos ribinės vertės viršijamos pasibaigus jų taikymo terminui, atitinkama valstybė narė privalo parengti oro kokybės planą, atitinkantį šios direktyvos reikalavimus, be kita ko, reikalavimą imtis atitinkamų priemonių, kad šių ribinių verčių viršijimo laikotarpis būtų kuo trumpesnis. Atsižvelgdamas į tai, Teisingumo Teismas pabrėžia, kad jei tokio viršijimo savaime nepakanka, siekiant nustatyti įsipareigojimų, kurie valstybėms narėms tenka pagal minėtas Oro kokybės direktyvos nuostatas, neįvykdymą ir nors valstybės narės turi tam tikrą diskreciją pasirinkdamos įgyvendintinas priemones, tai nekeičia fakto, kad šios priemonės bet koku atveju turi būti tokios, kad viršijimo laikotarpis būtų kuo trumpesnis.

Tačiau šioje byloje **Teisingumo Teismas konstatuoja, kad Italijos Respublika akivaizdžiai laiku nepriėmė reikalaujamų priemonių.** Grįsdamas savo išvadą jis nurodo bylos medžiagoje esančius duomenis, iš kurių visų pirma matyti, kad kietųjų dalelių KD₁₀ dienos ir metinių ribinių verčių viršijimas atitinkamose zonose išliko sistemingas ir nuolatinis mažiausiai aštuonerius metus, kad nepaisant proceso, kuriuo šiuo metu stengiamasi pasiekti šias ribines vertes Italijos Respublikoje, dauguma Teisingumo Teismui pateiktuose oro kokybės planuose numatytų priemonių, be kita ko, tų, kuriomis siekiama struktūrinių pokyčių, visų pirma susijusių su pagrindiniais taršos veiksniais, buvo nustatytos visai neseniai ir kad keli iš šių planų nustato su oro kokybe susijusių tikslų įgyvendinimo laikotarpį, kuris gali trukti kelerius metus ar net du dešimtmečius po minėtų ribinių verčių įsigaliojimo. Teisingumo Teismo nuomone, tokia situacija savaime rodo, kad Italijos Respublika neįgyvendino tinkamų ir veiksmingų priemonių, kad kietųjų dalelių KD₁₀ ribinių verčių viršijimo laikotarpis būtų kuo trumpesnis. Be to, nors Italijos Respublika manė, kad yra būtina, be kita ko, atsižvelgiant į proporcingumo, subsidarumo ir viešųjų bei privačių interesų pusiausvyros principus, nustatyti ilgus terminus tam, kad įvairiuose oro kokybės planuose numatytos priemonės galėtų turėti poveikį, Teisingumo Teismas, priešingai, pažymi, kad toks požiūris prieštarauja tiek Oro kokybės direktyvoje numatytoms laiko nuorodoms, kad būtų įgyvendinti iš jos kylantys įpareigojimai, tiek šia direktyva siekiamų žmonių sveikatos ir aplinkos apsaugos tikslų svarbai. Nors ir pripažindamas, jog pagal Oro kokybės direktyvos 23 straipsnio 1 dalį negalima reikalauti, kad valstybės narės priimtomis priemonėmis būtų užtikrinamas šių ribinių verčių laikymasis nedelsiant, kad jos galėtų būti laikomos tinkamomis, Teisingumo Teismas pabrėžia, kad Italijos Respublikos požiūris leistų pripažinti galimybę prareikš bendrai pratęsti šių verčių laikymosi terminą neribotam laikui, nors tos vertės buvo nustatytos būtent minėtiems tikslams pasiekti.

PASTABA: Ieškinį dėl įsipareigojimų neįvykdymo valstybei narei, kuri neįvykdė iš Sąjungos teisės kylančių įsipareigojimų, gali pareikšti Komisija arba kita valstybė narė. Teisingumo Teismui konstatavus, kad įsipareigojimai neįvykdyti, atitinkama valstybė narė privalo nedelsdama įvykdyti šį sprendimą.

Jeigu Komisija mano, kad valstybė narė neįvykdė sprendimo, ji gali pareikšti naują ieškinį dėl piniginių sankcijų taikymo. Tačiau, jei Komisijai nepranešama apie direktyvą į nacionalinę teisę perkeliančias nuostatas, jos prašymu Teisingumo Teismas gali paskirti piniginę sankciją jau pirmajame sprendime dėl įsipareigojimų neįvykdymo.

Žiniasklaidai skirtas neoficialus dokumentas, neįpareigojantis Teisingumo Teismo.

[Visas sprendimo tekstas](#) nuo jo paskelbimo dienos prieinamas CURIA tinklalapyje.

Kontaktinis asmuo: Gitte Stadler ☎ (+352) 4303 3127

Nuotraukas iš sprendimo paskelbimo posėdžio galima rasti „[Europe by Satellite](#)“ ☎ (+32) 2 296410